

Igyk nulinį protą, pasinaudok nuliniu protu

DZENO MEISTRAS SEUNG SANAS

Dzeno meistras Seung Sanas pasakė šią kongano kalbą 1978 m. gegužės 12 d., tuoj po savo pirmosios kelionės į Europą

„Nuobodu“ yra labai svarbus žodis. Jeigu „įgysi nuobodulį“, tada visa bus nuobodu. Nebeliks nei troškimo, nei pykčio, nei neišmanymo. Troškimas bus nuobodus, pyktis bus nuobodus, neišmanymas bus nuobodus, viskas bus nuobodu. O paskui, atbusi. Taigi „nuobodu“ yra labai svarbus dalykas. Viskas pasidaro visiškai vienoda. Bet žmonėms nepatinka nuobodumas. Jie kažko nori, o tai, kas nuobodu, jiems neįdomu. Panašiai kaip su tyru vandeniu. Tyras vanduo neturi jokio skonio, bet jokio skonio neturėjimas yra puikus skonis. Visiems patinka valgomieji ledai, bet neįmanoma ištisai valgyti ledus. Tačiau jei troškina, tai visada ir kuo puikiausiai tiks tyras vanduo - geriau nei medus, geriau nei ledai, geriau nei bet kas kita. Tiesa yra štai tokia.

Dzene jokios reikšmės neturėjimas yra puiki reikšmė. Šitą dalyką mes vadiname nuliniu protu. Aš visur kur klausiau: „Ar nulis yra skaičius?“ Kartą to paklausiau Londone ir kažkas man atsakė: „Taip, tai skaičius“.

Tada tariau: „Na, jei sakai, kad nulis yra skaičius, vadinasi, galima daryti viską. Pažiūrėk. $9 \times 0 = 0$. Paskui, $9 = 0/0$. Ar ne? Taigi, jei sakai, kad tai skaičius, tada $0/0 = 1$. vadinasi, $9 = 0/0 = 1$ ir $9 = 1$.

Tada jis sako: „Ne, nulis nėra skaičius, nes tai neįmanoma. Negali būti $0/0 = 1$ “.

„Gerai. Jei neįmanoma, irgi gerai. Tada, $9 \times 0 = 0$. Vadinasi, $9 = 0/0$. $10,000 \times 0 = 0$. Ir $10,000 = 0/0$. $0/0$ reiškia, kad $0/0 = 10,000$ ir $0/0 = 9$. Taigi $9 = 10,000$.

Nulinis protas gali viską. Jei sakysi, kad nulis yra skaičius, bus gerai. Jei sakysi kad nulis nėra skaičius, irgi gerai. Visai nesvarbu. Nulis yra viskas, viskas yra nulis. Tokia yra dzeno matematika, sutinkate? Taigi nulinis protas yra labai įdomus. Jeigu išliekate nulinio proto, tai galite imtis bet ko.“

Tada kažkas paklausė: „Soen Sa Nimai, kalbėjai, kad vaiko protas yra kaip Budos protas, labai paprastas, dar neveikiamas atminties. Kol proto neveikia atmintis, kol jis yra „iki atminties“ būsenos, tai visų vaikų protas yra tikrasis protas, Budos protas, atbudimo protas. Ar teisingai? Ateina laikas miegoti, miegu; ateina laikas valgyti, valgau. Bet vaikas galvoja tik apie save. Nejaugi toks yra tikrasis Budos protas?“

Aš atsakiau: „Neveikiamas atminties vaiko protas yra nebudos protas, nedievo protas. Kažkas kadaise paklausė dzeno meistrą Ma Džo: „Kas yra Buda?“. Tas atsakė: „Protas yra Buda, Buda yra protas“. Kitą dieną kažkas vėl paklausė: „Kas yra Buda?“. „Nėra proto, nėra Budos“, sekė atsakymas. Tikrasis Budos protas yra „nei Budos, nei proto“. Taigi vaiko protas yra tikrasis Budos protas“.

„Ar Budos protas skiriasi nuo vaiko proto?“

„Vaiko protas yra visiškas niekas; tai nulinis protas. Jis yra tarsi tyras veidrodis. Raudona, veidrodyje irgi raudona; balta, veidrodyje irgi balta. Tiesioginis atspindėjimas: kai vaikas alkanas, jis valgo, kai pavargsta - miega.

O atbudęs protas yra naudojimasis vaiko protu. Vaikas tik turi budos protą. Kai šis protas panaudojamas, jis vadinamas bodhisatvos protu. Tad vaiko protas yra tikrasis Budos protas, o bodhisatvos protas – teisingai panaudotas budos protas. Kaip jis naudojamas? Pačiam vaikui savo proto pakanka - vos jis užsimano, tuoj valgo. Bet jei kas nors kitas yra labai alkanas, vaikas nebesupranta. O jei tu turi bodhisatvos protą, tai išalkusiam žmogui duosi pavalgyti, ištroškusiam duosi atsigerti. Budos proto turėjimas skiriasi nuo budos proto naudojimo. Būdami budos proto turite tikrąjį budos protą. Naudodami budos protą esate bodhisatvos proto.

Didis bodhisatvos protas yra priėmęs Didįjį Įžadą. Kas yra Didysis Įžadas? Jis yra nežinantis protas "tik-žengiu-tiesiai". Tik žengiu tiesiai – nevertindamas savo žingsnių, nevertindamas savo jausmų, nevertindamas nieko – visa ką atspindėdamas ir padėdamas visiems žmonėms. Šis Didysis Įžadas yra begalinis, nes erdvė ir laikas neturi ribų, o būtybių yra nesuskaičiuojama aibė. Begalinė aibė būtybių reiškia begalinę aibę kančių, tad mano įžadas yra begalinis. Jis vadinamas Didžiuoju Įžadu. Jo pavadinimas reiškia tik žengiu tiesiai: nežinau - įžadas stengtis, stengtis, stengtis. Taigi viltiuosi, kad duosite šį Didį Įžadą, įgysite nulinį protą, atbusite ir visas būtybes išgelbėsite iš kančių.“

– vertė J.V.